

RIJKEVORSEL

Energie- en klimaatactieplan

INHOUD

I	INLEIDING	1
1	Achtergrond	1
2	Ambitie en visie van de gemeente	2
3	Opbouw en uitvoering plan	2
II	SITUATIE EN UITDAGINGEN	4
1	Situatie (Nulmeting)	4
2	Uitdagingen	5
3	Verwachte CO ₂ -besparingen	5
4	Opvolging	7
III	GEMEENTE ALS ORGANISATIE.....	8
1	Inleiding.....	8
2	Actuele toestand	8
3	Doelstelling	8
4	Parameters	8
5	Actieplan	9
IV	WONEN	13
1	Inleiding.....	13
2	Actuele toestand	13
3	Doelstelling	13
4	Parameters	13
5	Actieplan	15
V	MOBILITEIT	18
1	Inleiding.....	18
2	Actuele toestand	18
3	Doelstelling	18
4	Parameters	18
5	Actieplan	19
VI	TERTIAIRE SECTOR EN INDUSTRIE	23
1	Inleiding.....	23
2	Actuele toestand	23

3	Doelstelling	24
4	Parameters	24
5	Actieplan	25
VII	LANDBOUW	27
1	Inleiding	27
2	Actuele toestand.....	27
3	Doelstelling	27
4	Parameters	27
5	Actieplan	28
VIII	PARTICIPATIE	29
1	Inleiding	29
2	Actuele toestand.....	29
3	Doelstelling	29
4	Actieplan	30
IX	LIJST AFKORTINGEN.....	32

I INLEIDING

1 Achtergrond

Begin 2014 besliste de gemeente Rijkevorsel, net zoals alle andere 28 Kempense gemeenten het Burgemeestersconvenant te ondertekenen en uit te voeren. IOK zal, in partnerschap met de distributienetbeheerders, VITO en de provincie Antwerpen de gemeentebesturen hierbij ondersteunen. De officiële ondertekening vond plaats op 21 maart 2014. Het Burgemeestersconvenant is een initiatief van de Europese Commissie waarbij ze de lokale overheden uitdaagt om de Europese doelstelling om tegen 2020 20% CO₂-besparing te realiseren of zelfs te overtreffen op het gemeentelijk grondgebied.

CO₂ is het belangrijkste broeikasgas en ontstaat bij verbranding van fossiele brandstoffen. CO₂ besparen betekent dus energie besparen, wat finaal neerkomt op kosten besparen. Dit actieplan is niet enkel gericht op het gemeentelijk patrimonium, maar op alles wat er zich binnen de grenzen van de gemeente afspeelt. Minder CO₂ uitstoten, biedt daarom kansen voor de gemeente als organisatie, de burger, de ondernemer,... Daarbij kan zowel ingezet worden op minder CO₂ produceren als op groene energieproductie.

20% lokale CO₂-reductie is een haalbaar en betaalbaar engagement

Naast de subsidieerbaarheid van het energie- en klimaatbeleid, is de uitvoering van het beleid zelf ook financieel interessant:

- Gebruik maken van 'quickwins'. De terugverdieneffecten van energiebesparende maatregelen bieden kansen in tijden van budgettaire beperkingen. De sterk groeiende kennis rond energiebesparing en de stijgende energieprijzen maken dat 20% reductie in CO₂-uitstoot tegen 2020 technisch haalbaar, betaalbaar en financieel interessant is.
- Investeren in CO₂-reductie op het eigen grondgebied is meer investeren in de eigen economie. Het leidt bovendien tot een grotere energie-onafhankelijkheid en geeft een antwoord op de stijgende energieprijzen en energieschaarste.

Er is nog een groot potentieel voor CO₂-reductie met netto besparingen voor de gezinnen

Samen met mobiliteit zijn de (private) woningen verantwoordelijk voor het leeuwendeel van de CO₂-uitstoot (indien de WKK-installaties uit de landbouwsector in Rijkevorsel buiten beschouwing worden gelaten). Daarbij komt dat de Vlaamse woningen, in vergelijking met de ons omringende landen, nog veel groeipotentieel hebben op vlak van CO₂-reductie. Het gemiddeld energieverbruik voor woningverwarming ligt hier ruim 50% hoger dan in Nederland. Naast het feit dat de Vlaming ruimer woont en veelal in een eengezinswoning, is vooral een

ontoereikende isolatie hiervoor verantwoordelijk. Met de stijgende energieprijzen neemt de energiefactuur een steeds grotere hap uit het Vlaamse gezinsbudget, wat in tijden van crisis een steeds groter aantal gezinnen in de problemen brengt. Een beleid dat zich richt op CO₂-reductie heeft daardoor ook een belangrijk sociaal luik.

Verder bouwen op succesvolle lopende initiatieven

De afgelopen jaren heeft de gemeente diverse acties m.b.t. energie en klimaat gelanceerd. Deze acties hebben vandaag hun succes bewezen en zijn maatschappelijk en politiek sterk ingeburgerd. Voorbeelden zijn Energie Infotoer, Klimatscholenproject, Duurzaamheidskrant, samenaankopen dak- & muurisolatie. Daarnaast kan verwezen worden naar provinciale initiatieven zoals de samenaankoop groene stroom. Dit vormt uiteraard een zeer interessante uitgangspositie om het energie- en klimaatbeleid nu ook een gezicht te geven door de opmaak van een actieplan. Door verder te bouwen op deze bestaande initiatieven worden immers al significante CO₂-reducties gerealiseerd.

Burgemeestersconvenant als sterk, internationaal beleidskader

- Ontwikkeling van een proactief energie- en klimaatbeleid: het Burgemeestersconvenant biedt een interessant kader om ook op lokaal niveau beleid te ontwikkelen dat proactief inspeelt op de gevolgen van klimaatverandering. Onderzoek wijst uit dat tijdig ingrijpen goedkoper is dan een te sterk afwachtend beleid, waarbij pas ingegrepen wordt wanneer de gevolgen van de klimaatwijziging zich acuut (en scherper!) op het terrein manifesteren. Een proactief beleid anticipeert op nakende verplichtingen vanuit Europa die op de gemeenten afkomen, bijvoorbeeld de Europese richtlijn Energieprestatie van gebouwen bepaalt dat vanaf 2019 nieuwe overheidsgebouwen en vanaf 2021 alle nieuwe gebouwen bijna-energie neutraal moeten zijn.
- Het voordeel van een ondubbelzinnige beleidskeuze: het Burgemeestersconvenant heeft het voordeel van de duidelijkheid: het biedt een duidelijke beleidskeuze die alle collega-mandatarissen en –ambtenaren engageert voor een gericht, langlopend beleid, een gemeenschappelijke focus in de vele grote en kleine duurzaamheidsacties, een gezamenlijke vlag die, mits doordachte participatieve aanpak, de levende lokale krachten enthousiasmeert en bundelt (bedrijven, middenveld, bevolking ...).
- Een actueel beleid voeren: steeds meer besturen zijn overtuigd van de kansen die het Burgemeestersconvenant biedt. Sedert de aftrap begin 2009 hebben meer dan 5.500 Europese gemeenten getekend. In Vlaanderen hebben inmiddels meer dan 80 gemeentebesturen ingetekend, heeft VVSG een 'Vlaams Netwerk Burgemeestersconvenant' opgericht, hebben 5 Vlaamse streekontwikkelingsintercommunales en 3 provinciebesturen het coördinatorschap rond het Burgemeestersconvenant opgenomen.

- Vele handen maken licht werk: een gezamenlijk doel creëert de opportuniteit van een breed partnerschap. Een gemeenschappelijk beleidsdoel heeft als voordeel dat verschillende actoren rond dit doel ondersteuning (gaan) aanbieden. Het leidt tot vereenvoudigde samenwerking (met de buurgemeenten, met essentiële partners als distributienetbeheerders, VITO, provincie Antwerpen ...) waarbij IOK in een coördinerende rol zal optreden.

2 Ambitie en visie van de gemeente

Met dit energie- en klimaatplan engageert de gemeente zich om:

- Een CO₂-reductie te realiseren tegen 2020 van minimaal 20%, door het verhogen van de energie-efficiëntie en in de inzet van duurzame energiebronnen.
- De eigen gemeentelijke organisatie tegen 2020 klimaatneutraal te maken.

3 Opbouw en uitvoering plan

3.1 Opbouw

Naast de inventarisatie van de huidige situatie en het definiëren van de uitdagingen voor de gemeente, bestaat het grootste deel van dit plan uit een overzicht van acties die het gemeentebestuur wil uitvoeren om de doelstelling te behalen. De acties zijn thematisch ingedeeld. Volgende thema's komen hierbij aan bod:

- Gemeente als organisatie
- Wonen
- Mobiliteit
- Tertiaire gebouwen
- Industrie
- Landbouw
- Participatie

Per thema wordt een situatieschets van de actuele toestand, de gemeentelijke doelstelling en de uit te voeren acties beschreven.

3.2 Organisatie en financiële aspecten uitvoering plan

3.2.1 Organisatie

Om een succesvol energie- en klimaatbeleid uit te werken is het creëren van een groot draagvlak noodzakelijk. De gemeente organiseert zich daarom zowel intern als extern.

Interne organisatie

Mandatarissen en vertegenwoordigers van verschillende gemeentediensten brainstormden tijdens een workshop rond het energie- en klimaatbeleid van de gemeente. De thema's zijn: wonen, mobiliteit, gemeentelijk patrimonium (incl. vloot en openbare verlichting), lokale economie (tertiaire gebouwen, industrie, landbouw, ...). Doel van de workshop was om knelpunten en kansen aan te halen en concrete acties te bedenken om deze knelpunten aan te pakken. De knelpunten en mogelijke acties werden teruggekoppeld aan het bestuur en acties werden opgesteld voor uitvoering.

De milieumambtenaar Nancy Gabriels wordt ingezet als lokaal aanspreekpunt voor het gemeentelijk energie- en klimaatbeleid. In die functie werkt het aanspreekpunt boven de lokale diensten en coördineert zij de uitvoering van het energie- en klimaatbeleid op het terrein.

Daarnaast wordt per actie een verantwoordelijke ambtenaar aangeduid. Hij/zij is niet noodzakelijk de initiatiefnemer van de acties, maar neemt wel voor de aan hem/haar toegewezen acties de verantwoordelijkheid op zich dat die acties tot uitvoering komen.

Met een kernwerkgroep binnen de gemeente wordt halfjaarlijks samengezeten om de implementatie van het plan te overlopen en nieuwe acties te bespreken.

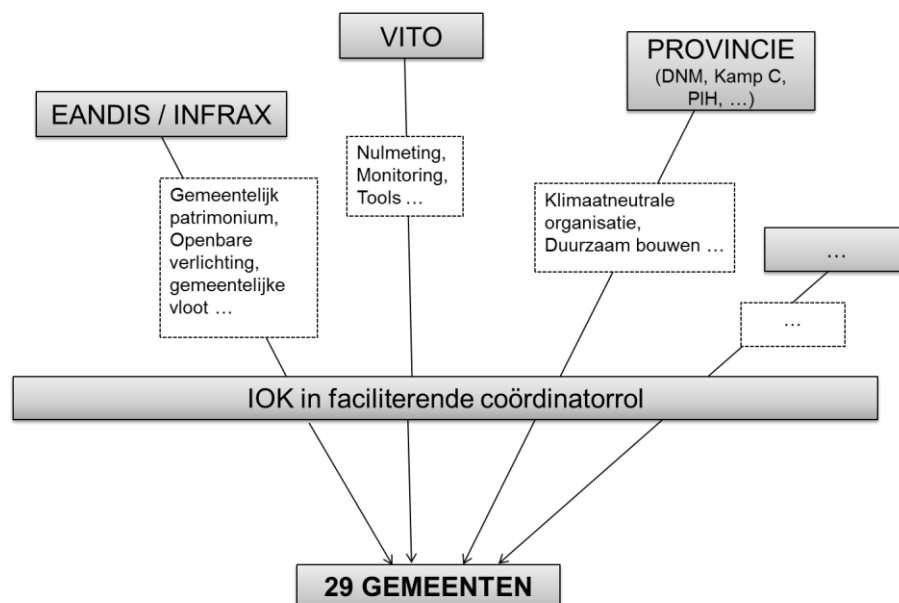
Tweejaarlijks zal in de vorm van een workshop een breder overleg binnen de gemeentelijke diensten herhaald worden en kunnen de lopende acties ook toegelicht worden.

Met deze werkwijze wordt een maximale organisatiebetrokkenheid beoogt.

Externe organisatie

Extern wordt de gemeente bijgestaan door een breed partnerschap, gecoördineerd door IOK. De netbeheerders, VITO, provincie en IOK hebben voor het streekproject Burgemeestersconvenant een gezamenlijke ambitie en een partner specifieke begeleiding aan gemeentebesturen afgesproken. Dit engagement is geformaliseerd in een engagementsverklaring die alle hoofdpartners ondertekenden op 21 maart 2014. Elke partner blijft zijn in house relatie met de gemeente behouden. Om de verschillende acties binnen het streekproject te stroomlijnen komen de partners op regelmatige basis samen in een partneroverleg.

Terugkoppeling over de afspraken binnen het partneroverleg naar de gemeenten gebeurt via het streekoverleg, nieuwsbrief en extranet.

milieudienst, Kempens woonplatform, bedrijventerreinmanagement (in totaal 3,9 VTE), specifiek voor het streekproject Kempen2020 - Burgemeestersconvenant; berekend a rato van proportionele verdeling a rato van inwoneraantal betekent dit voor Rijkvorschel de inzet van 0,1 VTE, wat overeenkomt met 9.935,18 euro;

- bijkomende middelen die IOK samen met partners en de gemeente zal aantrekken (bv. Europese middelen);
- inzet van personeel vanuit de verschillende partners binnen het streekproject.

Tabel 1 Overzicht van de voorziene provisie in de meerjarenbegroting

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Patrimonium (incl. vloot en openbare verlichting)	273.630	794.050	669.050	120.000	450.000	1.000.000
Wonen						
Mobiliteit	5.500	5.500	5.500	5.500	5.500	5.500
Andere	42.913	99.024	99.024	99.024	99.024	99.024

3.2.2 Financiële aspecten

Rekening houdend met de globale CO₂-uitstoot van de gemeente op dit moment en het verwachte resultaat van reeds geplande inspanningen, moet geconcludeerd worden dat de komende jaren extra inspanningen nodig zijn om de gestelde ambities/doelstellingen ook daadwerkelijk te verwezenlijken.

Het budget om dit actieplan te realiseren bestaat uit:

- gemeentelijke personele inzet voor coördinatie van gemeentelijke acties;
- gemeentelijke investeringen in eigen patrimonium en vloot om voorbeeldfunctie uit te oefenen;
- gemeentelijke investeringen in infrastructuur, aanleg en onderhoud van fiets- en voetpaden...
- quickwins die de gemeente realiseert, worden opnieuw ingezet voor energie- en klimaatbeleid;
- regionale inzet van middelen via werking kostendelende verenigingen en industriële dienstverlening in de schoot van IOK, nl. intercommunale

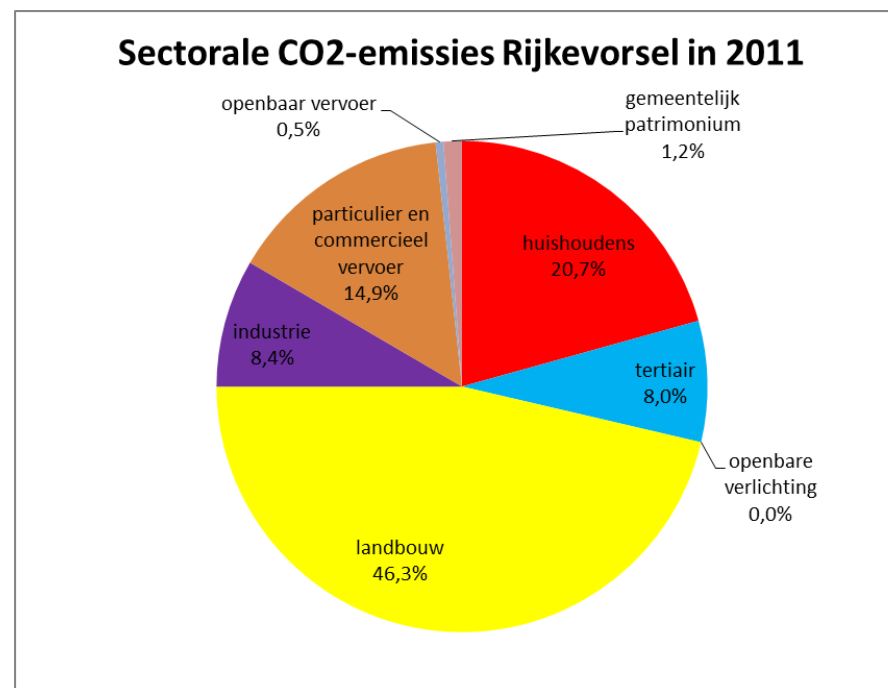
II SITUATIE EN UITDAGINGEN

1 Situatie (Nulmeting)

Om doelstellingen voor CO₂-reductie te kunnen formuleren en de effecten van het beleid te kunnen opvolgen, is inzicht nodig in de grootte en bronnen van de huidige CO₂-uitstoot op het grondgebied van de gemeente. Daarvoor is een gemeentelijke emissie-inventaris opgemaakt. De emissie-inventaris geeft voor elke sector zijn aandeel in de totale CO₂-uitstoot weer. Het gehanteerde referentiejaar is 2011. De inventaris werd uitgevoerd met behulp van de generieke tool die VITO ontwikkelde in opdracht van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie van de Vlaamse overheid, aangevuld met gemeentespecifieke data.

De gehanteerde emissie-inventaris is gebaseerd op het energieverbruik van het gemeentelijk patrimonium (gebouwen, vloot en openbare verlichting OV), de huishoudens (verwarming en elektriciteit), de tertiaire sector, industrie (exclusief ETS-bedrijven) en landbouw, particulier en commercieel vervoer in de gemeente (exclusief vervoer op snelwegen), openbaar vervoer (exclusief treinvervoer) en gewestelijke openbare verlichting. De niet-energiegebonden uitstoot van broeikasgassen is niet opgenomen in deze inventaris. De focus van deze inventaris ligt met andere woorden op het lokale energieverbruik en de daaraan gekoppelde uitstoot van CO₂ van die sectoren waarop lokaal beleid een zekere invloed kan uitoefenen.

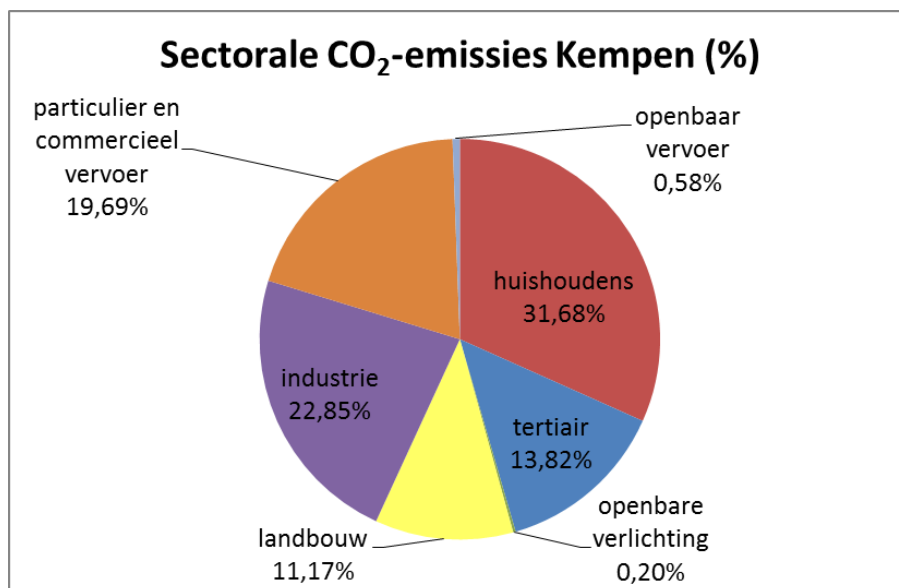
Uit de emissie-inventaris blijkt dat in Rijkevorsel in het jaar 2011 in totaal 82.629 ton CO₂ werd uitgestoten.

Figuur 1: Aandeel sectoren in totale CO₂-uitstoot (exclusief ETS) voor grondgebied Rijkevorsel (2011)

Landbouw is in Rijkevorsel de belangrijkste sector op vlak van CO₂-uitstoot. Dit kan verklaard worden door de aanwezigheid van een aantal warmtekraftkoppelingsinstallaties (WKK's) die in de serretteelt ingezet worden voor de productie van warmte, elektriciteit en CO₂. Daarnaast zijn de woningen verantwoordelijk voor bijna 21 % van de gemeentelijke CO₂-uitstoot. Bijna 15 % is toe te schrijven aan het wegverkeer. De tertiaire sector (kantoren, handelszaken, horeca, zorgsector ...) neemt 8 % voor zijn rekening, de industrie 8,4 %. Het aandeel van openbaar vervoer en gewestelijke openbare verlichting in Rijkevorsel is relatief klein. De werking van de gemeentelijke diensten vertegenwoordigt 1,2 % van de CO₂-uitstoot in de gemeente.

Indien we de gemeente vergelijken met een gemiddelde Kempische gemeente dan valt in Rijkevorsel de zeer grote impact van landbouw op de CO₂-uitstoot op. Zoals eerder gesteld is de aanwezigheid van glastuinbouw met warmtekraftkoppeling (WKK) hiervoor de verklaring. Alle andere sectoren hebben daardoor relatief een veel kleinere impact op het totaal.

Figuur 2: Aandeel sectoren in totale CO₂-uitstoot (exclusief ETS) voor een gemiddelde Kempense gemeente in 2011

2 Uitdagingen

Uit de emissie-inventaris kunnen we afleiden op welke terreinen het beleid best kan inzetten. De gemeente wil met haar energie- en klimaatbeleid volgende uitdagingen aangaan.

De gemeentelijke werking energiezuiniger maken

De gemeentelijke werking vertegenwoordigt 1,2 % in de totale CO₂-uitstoot. Het gaat om de uitstoot verbonden aan de verwarming en werking van het gemeentelijk patrimonium, gemeentelijk wagenpark en gemeentelijke openbare verlichting. Bij elk van deze energieverbruikers bevindt zich nog besparingspotentieel.

Benutten van het besparingspotentieel van woningen en gebouwen

Het woningbestand in de gemeente is relatief oud en vele woningen zijn nog niet voldoende geïsoleerd. Een groot gedeelte van het energieverbruik van de tertiaire sector is gerelateerd aan gebouwen: kantoren, handelszaken, horeca, scholen, Ook het kantorenbestand in de gemeente is relatief oud. Het besparingspotentieel in gebouwen is dus nog groot.

Minder gemotoriseerd verkeer is minder files en CO₂

Verkeer draagt met bijna 15 % aanzienlijk bij tot de uitstoot van CO₂ in de gemeente. De uitdaging is om voor personenvervoer het aantal verplaatsingen te voet, met de fiets of het openbaar vervoer te verhogen.

Optimaal benutten van productiepotentieel hernieuwbare energie

De hernieuwbare energieproductie is de laatste jaren in stijgende lijn, maar blijft al bij al nog zeer bescheiden.

Het potentieel is echter groot. De productie van hernieuwbare energie (zonne- en windenergie en waterkracht) stoot zo goed als geen CO₂ uit. Andere vormen zoals energie uit biomassa, warmtekrachtkoppeling of diepe geothermie stoten minder CO₂ uit dan fossiele bronnen. Door in te zetten op de productie van hernieuwbare energie neemt de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen af.

Verduurzamen van de lokale economie op het gemeentelijk grondgebied

De lokale economie (landbouw, industrie en grotendeels de tertiaire sector) zijn goed voor 62,7 % van de CO₂-uitstoot op het gemeentelijk grondgebied. Bedrijfsleiders bewust maken van het probleem, goede praktijken aanreiken en netwerkmomenten faciliteren zijn taken die het gemeentebestuur op zich kan nemen met IOK als actor.

Verhogen van het maatschappelijk bewustzijn en een effectieve verandering van gedrag

Het klimaatbewustzijn van de burgers, de bedrijven en de organisaties actief op het grondgebied van de gemeente is de afgelopen jaren gestegen. Toch is er voor bepaalde doelgroepen in de maatschappij nog te weinig informatie beschikbaar en ligt er nog een grote uitdaging in het creëren van een gemeenschappelijk verantwoordelijkheidsgevoel.

3 Verwachte CO₂-besparingen

De hieronder beschreven besparingen werden berekend op basis van de door VITO (in opdracht van LNE) ontwikkelde 'maatregelentool' (zie <http://aps.vlaanderen.be/lokaal/burgemeestersconvenant/burgemeestersconvenant.htm>). De besparingen zijn berekend t.o.v. het 'BAU'-scenario in het jaar 2020. Het BAU ('business as usual') scenario geeft een inschatting van het energieverbruik en de gerelateerde CO₂-emissies voor 2020, indien geen bijkomende acties door de lokale overheden worden genomen. Het scenario houdt wel rekening met autonome evoluties en beslist Europees beleid.

3.1 Gemeente als organisatie

De gemeente zal gedurende de planperiode (2012 tot 2020) investeren in haar patrimonium, gemeentelijke vloot en openbare verlichting opdat deze energiezuiniger worden. Hierdoor zal ze 201 ton CO₂ besparen of 20% t.o.v. het BAU-scenario.

3.2 Wonen

De gemeente zal, samen met de verschillende partners in dit project, inzetten op sensibilisatie- en andere acties om haar bevolking aan te zetten om energiezuiniger te wonen en bouwen. Door deze acties zullen naar schatting 20% van de huishoudens (i.e. 991 huishoudens):

- Dakisolatie plaatsen: 887 ton CO₂-reductie
- Muurisolatie plaatsen: 935 ton CO₂-reductie
- Betere beglazing plaatsen: 595 ton CO₂-reductie

Dit betekent dat puur door investeringen aan de gebouwen 2.417 ton CO₂-reductie gerealiseerd kan worden. Verder zal nog bijkomende CO₂-reductie mogelijk zijn door gedragsverandering bij de inwoners, waardoor binnen de sector wonen 5% of 941 ton minder CO₂ uitgestoten worden.

De verwachte CO₂-besparing binnen de sector Wonen wordt daarmee geraamd op 3.358 ton of 17,8% t.o.v. het BAU-scenario.

3.3 Mobiliteit

De gemeente zal, samen met de verschillende partners in dit project, inzetten op sensibilisatie acties en infrastructuurwijzigingen opdat haar inwoners zich op een meer duurzame manier kunnen en zullen verplaatsen en dit volgens het STOP-principe. Door deze mentaliteitswijziging kan ervoor gezorgd worden dat 10% van de kilometers die in 2011 met personenwagens werden gereden, tegen 2020 worden vervangen door fiets of te voet. Hierdoor zal een CO₂-reductie van 518 ton gerealiseerd kunnen worden. Verdere CO₂-reductie is mogelijk door meer en efficiëntere inzet van openbaar vervoer, technologische vernieuwingen in het wagenpark en overstap naar alternatieve brandstoffen. Hierdoor zal 10% of 1.323 ton minder CO₂ uitgestoten worden.

De verwachte CO₂-besparing binnen de sector Mobiliteit wordt daarmee geraamd op 1.841 ton of 13,9 % t.o.v. het BAU-scenario.

3.4 Tertiaire sector

De gemeente zal, samen met de verschillende partners in dit project, inzetten op sensibilisatie- en andere acties om de tertiaire sector aan te zetten om hun gebouwenpatrimonium energiezuiniger te maken. Door deze acties zal naar schatting in 20% van de oppervlakte gebouwen maatregelen uitgevoerd worden. Voorbeelden van deze maatregelen zijn onder andere isoleren, plaatsen van zonwerende beglazing, mechanische ventilatie of natuurlijke ventilatie, condenserende ketel, compressiekoelmachine en ventilo-convectoren voor verwarming en koeling, energiezuinige verlichting met aanwezigheidsdetectie en daglichtsturing:

Dit betekent dat puur door investeringen aan de gebouwen 379 ton CO₂-reductie gerealiseerd kan worden. Verder zal er nog CO₂-reductie mogelijk zijn door gedragsverandering bij de gebruikers van deze gebouwen. Hierdoor zal 5% of 317 ton minder CO₂ uitgestoten worden.

De verwachte CO₂-besparing binnen de tertiaire sector wordt aldus geraamd op 696 ton of 11 % t.o.v. het BAU-scenario.

3.5 Industrie

De gemeente zal, samen met de verschillende partners in dit project, inzetten op sensibilisatie- en andere acties om de industrie aan te zetten om hun gebouwenpatrimonium en procesvoering energiezuiniger te maken. De verwachting is dat hiermee 10% CO₂-reductie behaald kan worden t.o.v. het BAU-scenario, wat overeenkomt met 697 ton CO₂.

3.6 Landbouw

De gemeente zal, samen met de verschillende partners in dit project, inzetten op sensibilisatie- en andere acties om de landbouwers aan te zetten om hun gebouwenpatrimonium en procesvoering energiezuiniger te maken. De verwachting is dat hiermee 10% CO₂-reductie behaald kan worden t.o.v. het BAU-scenario, wat overeenkomt met 3.829 ton CO₂.

In Rijkvorschel speelt de serreteelt met WKK's een cruciale rol. Verhoogde energie-efficiëntie en inzet van hernieuwbare energie zoals biogas en (diepe) geothermie binnen de sector kunnen de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen aanzienlijk verminderen en zo ook zeer grote CO₂-reducties realiseren.

3.7 Hernieuwbare energie

Daarnaast zal de gemeente, samen met haar partners, het gebruik van hernieuwbare energie promoten (bv. het plaatsen van PV-panelen, zonneboilers, warmtepompen, windmolens, gebruik van warmte uit diepe geothermie en biomassa) waardoor de CO₂-uitstoot verder daalt. Voor het volledige grondgebied van de gemeente zou hierdoor de CO₂-uitstoot verder met 5.904 ton kunnen dalen.

3.8 Totaal

Al deze maatregelen samen zullen minstens 16.526 ton CO₂-reductie realiseren t.o.v. het BAU-scenario. Dit komt overeen met 20% reductie ten opzichte van de totale CO₂-uitstoot in 2011 in Rijkervorsel.

4 Opvolging

Om de uitvoering van de geplande acties en maatregelen, de reductie van de CO₂-uitstoot en het bereiken van de vooropgestelde doelstellingen op te volgen, wordt er monitoring en rapportage voorzien.

In het kader van het Burgemeestersconvenant wordt er op regelmatige basis teruggekoppeld over de voortgang van het gemeentelijk energie- en klimaatbeleid.

Jaar	Soort rapport
2016	Voortgangsrapport
2018	Implementatierapport
2020	Voortgangsrapport
2022	Implementatierapport

Een voortgangsrapport bevat een kwalitatieve opvolging van acties. Een implementatierapport bevat gekwantificeerde informatie over de genomen maatregelen, de impact op het energieverbruik en de CO₂-uitstoot en een analyse van de implementatie van het energie- en klimaatbeleidsplan met aanvullende maatregelen die genomen moeten worden, indien nodig.

III GEMEENTE ALS ORGANISATIE

1 Inleiding

De gemeentelijke werking vertegenwoordigt 1,2 % in de totale CO₂-uitstoot. Het gaat om de uitstoot verbonden aan de verwarming en werking van het gemeentelijk patrimonium, gemeentelijk wagenpark en gemeentelijke openbare verlichting. Bij elk van deze energieverbruikers bevindt zich nog besparingspotentieel.

2 Actuele toestand

De gemeente doet nu al een aantal inspanningen in deze sector:

- Energie-efficiënte maatregelen uitvoeren in het eigen gebouwenpatrimonium;
- Energieboekhouding bijhouden van de eigen gemeentelijke gebouwen;
- De gemeente heeft een intern milieuzorgsysteem;
- Dienstfietsen ter beschikking stellen van het personeel;
- Energie-efficiëntie opnemen in de bestekken bij aankoop van elektronica;
- ...

De gemeente zal deze bestaande, succesvolle acties ook in de toekomst verderzetten.

3 Doelstelling

De gemeente heeft een voorbeeldfunctie. Om haar klimaatbeleid kracht bij te zetten, heeft het gemeentebestuur in 2013 beslist om tegen 2020 als organisatie klimaatneutraal te zijn. Bij een klimaatneutrale gemeente is de uitstoot en opname van broeikasgassen gelijk. De gemeente houdt hierbij rekening met CO₂, N₂O en CH₄. De provincie Antwerpen ondersteunt de gemeente in het behalen van deze doelstelling met behulp van de campagne 'Klimaatneutrale organisatie 2020'.

4 Parameters

Om de inspanningen van de gemeente te visualiseren en evalueren, worden een aantal parameters jaarlijks opgevolgd:

- Elektriciteitsverbruik gemeentelijke gebouwen (per gezin)
- Elektriciteitsverbruik OV (per km openbare weg)

- Aardgasverbruik (+stookolie) gemeentelijk patrimonium (per gezin)
- Brandstofverbruik eigen vloot (per gezin)

5 Actieplan

5.1 Gemeentelijke gebouwen

Verlagen van energieverbruik in gemeentelijke gebouwen

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
1.	Opmaak van energiezorgplannen voor het gemeentelijke patrimonium op basis van gekende verbruiken en audits;	Van de Voorde Kris	DNB, Provincie	Aanleveren gegevens	Tegen 2016
2.	Uitvoering van energiezorgplannen, beginnend met de meest kostenefficiënte ingrepen (vb. plaatsen dak- en muurisolatie, HR-beglazing). Ingrepen gebeuren steeds maximaal in functie van het stapsgewijs bereiken van BEN-norm voor het gebouw; Gemeentehuis: aanpakken hoofdingang, zodat op koude dagen minder warmte verloren gaat.	(Opm: dergelijke ingrepen zijn al gepland voor uitvoering)	DNB, Provincie	Initiatiefnemer	
3.	Waardevolle strategisch gelegen panden verwerven en duurzaam renoveren voor de invulling van gemeentelijke diensten;	Van de Voorde Kris		Initiatiefnemer	
4.	(Ver)nieuwbouw: hoge standaard (op vlak van energieverbruik) hanteren (voorbeeldprojecten: Oude pastorie, jeugdhuis, bibliotheek, gemeentehuis, klooster). Vb. realiseren van BEN gemeentelijke gebouwen om zo in te spelen op het Europese energiebeleid;	Van de Voorde Kris	Provincie	Initiatiefnemer	
5.	Het energieverbruik verlagen door aanpassing van verlichting (relighting); sensoren installeren (semiautomatische uitschakeling van verlichting);	Van de Voorde Kris	DNB, Provincie	Initiatiefnemer	
6.	Het energieverbruik verlagen door vervanging van energievreters;	Van de Voorde Kris	DNB, Provincie	Initiatiefnemer	
7.	Het energieverbruik verlagen door integratie van REG bij gebruikers van de gebouwen;	Van de Voorde Kris	IOK, Provincie	Initiatiefnemer	
8.	Sluimerverbruik van apparaten in gemeentebouwen aanpakken. Momenteel blijven veel van die apparaten nodeloos dag en nacht aan staan. (deze actie werd verschillende keren op workshop benadrukt);	Gabriels Nancy		Initiatiefnemer	
9.	Investeren in nieuwe, energiezuinige technologie (warmtepompen installeren, vervangen verouderde installaties);	Van de Voorde Kris		Initiatiefnemer	
10.	Optimaliseren van werking verwarmingsinstallaties gebouwen: momenteel zorgen slechte regelingen voor inefficiënte werking. Gebruikersregeling verbeteren door betere afspraken, eventueel centrale sturing instellen;	Van de Voorde Kris		Initiatiefnemer	
11.	Afstoten van oude gebouwen (indien renovatie niet haalbaar of opportuun is), o.a. door diensten te centraliseren en zo efficiënter gebruik van minder maar betere gebouwen te realiseren;	Van de Voorde Kris		Initiatiefnemer	
12.	Bij verhuur van overdekte infrastructuur worden voorwaarden rond REG geïntegreerd in de verhuurovereenkomst.	Van Gestel Stijn		Initiatiefnemer	

5.2 Gemeentelijke vloot en mobiliteit

Duurzaam woon-werk verkeer aanmoedigen door sensibilisatie en financiële compensatie

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
13.	Opstellen van een mobiscan;	Gabriels Nancy	Provinciaal mobiliteits-steunpunt	Communiceren over resultaten	
14.	Uitbreiding van fietsvergoedingen aan personeelsleden;	Gabriels Nancy		Initiatiefnemer	
15.	Terugbetaling woon-werkverkeer met het openbaar vervoer;	Gabriels Nancy		Initiatiefnemer	
16.	Aanmoediging van carpoolen van en naar het werk;	Gabriels Nancy		Initiatiefnemer	
17.	Organiseren van acties zoals Autoluwe werkdag, Car Free Day, Mijn Korte Ritten ...	Gabriels Nancy		Initiatiefnemer	
18.	Veilige fietsenstalling voorzien, zodat vandalisme aan gestalde fietsen kan worden voorkomen en zo meer mensen overtuigd kunnen worden om met de fiets naar het werk te komen.	Van de Voorde Kris		Initiatiefnemer	

Duurzame dienstverplaatsingen aanmoedigen door sensibilisatie

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
19.	Stimuleren van het gebruik van de fiets voor korte dienstverplaatsingen;	Gabriels Nancy		Initiatiefnemer	
20.	Stimuleren van carpoolen naar vergaderingen, ...;	Gabriels Nancy		Initiatiefnemer	
21.	Stimuleren van het gebruik van het openbaar vervoer voor verre verplaatsingen (vergaderingen, congres, studiedag,...);	Gabriels Nancy		Initiatiefnemer	
22.	Aanbieden van (opfris)kursus ecodriving aan chauffeurs-personeelsleden;	Gabriels Nancy	IOK/Ecolife	Initiatiefnemer	17-18/11/'14
23.	Monitoring van rijgedrag van chauffeurs-personeelsleden om daarna rijgedrag aan te passen.	Gabriels Nancy	VITO	Initiatiefnemer	
24.	Opzetten van systeem voor periodieke bandenspanningscontrole.	Gabriels Nancy		Initiatiefnemer	

Duurzame dienstverplaatsingen door investeringen in alternatieve vervoerswijzen en de vloot

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
25.	Aankoop van (elektrische) dienstfietsen en elektrische scooters voor dienstverplaatsingen;	Gabriels Nancy		Initiatiefnemer	2014
26.	Aankoop van dienst-plooi-fiets(en) voor dienstverplaatsingen;	Gabriels Nancy		Initiatiefnemer	
27.	Gebruik maken van een autodeelsysteem ipv aankoop van een aparte dienstwagen;	Van de Voorde Kris		Initiatiefnemer	
28.	Onderzoek naar de mogelijkheid van het gebruik van alternatieve brandstoffen in de gemeentelijke vloot;	Van de Voorde Kris		Initiatiefnemer	
29.	Oude voertuigen vervangen door nieuwe, energiezuinige exemplaren en waar mogelijk overstappen van diesel naar benzine of aardgas;	Van de Voorde Kris		Initiatiefnemer	
30.	Deelnemen aan proefproject elektrische wagens;	Van de Voorde Kris	DNB	Deelnemen	Reeds gebeurd

31.	Aankoop van elektrische en hybride voertuigen;	Van de Voorde Kris	DNB	Initiatiefnemer	
32.	Elektrische wagens op groene stroom laten rijden;	Van de Voorde Kris		Initiatiefnemer	
33.	Milieuvriendelijke wagens herkenbaar maken.	Van de Voorde Kris		Initiatiefnemer	

5.3 Hernieuwbare energie

De gemeente investeert in hernieuwbare energiebronnen voor het eigen patrimonium

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
34.	Aankoop van 100% groene stroom voor de gemeentelijke gebouwen;	Van de Voorde Kris	DNB	Initiatiefnemer	
35.	Uitvoeren van zonne-audits voor de eigen gebouwen;	Druyts Gert		Opvolgen	
36.	Investeren in zonnepanelen en zonneboiler op de eigen gebouwen;	Van de Voorde Kris		Initiatiefnemer	
37.	Investeren in systemen die werken op biomassa;	Van de Voorde Kris		Initiatiefnemer	
38.	Onderzoeken naar mogelijk gebruik van warmte van diepe geothermie in gemeentelijke gebouwen;	Druyts Gert		Opvolgen	
39.	Investeren in een WKK;	Druyts Gert		Initiatiefnemer	
40.	Onderzoek naar de mogelijkheid om als gemeente te investeren in windenergie.	Druyts Gert		Initiatiefnemer	

5.4 Openbare verlichting lokale overheid

Invoeren van energiezuinige openbare verlichting

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
41.	Uitvoeren van quickscan;	Van de Voorde Kris	DNB	Opvolgen	Juni 2014
42.	Opmaak van een masterplan openbare verlichting; (Opm: Rijkvorschel heeft 10 % meer branduren dan vergelijkbare gemeenten)	Van de Voorde Kris	DNB	Opvolgen	Noorderkempe n: 2014-2015
43.	Investeren in energiezuinige openbare verlichting (vb. LED);	Van de Voorde Kris	DNB	Initiatiefnemer	
44.	Mogelijkheid van terugschakeling verlichting 's nachts onderzoeken (aangepast regime, dimmen, minder verlichtingspunten);	Van de Voorde Kris	DNB	Initiatiefnemer	
45.	Organisatie van de Nacht van de Duisternis of Earth Hour.	Gabriels Nancy		Initiatiefnemer	

5.5 Energiezuinige overheidsaankopen

Creëren van draagvlak voor energiezuinige overheidsaankopen

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
46.	Overleg met betrokken diensten organiseren en communicatie naar personeel over energiezuinige overheidsaankopen;	Druyts Gert		Initiatiefnemer	

47.	Organiseren van opleiding voor personeel rond bepaalde energiezuinigheid, ...	Druyts Gert		Initiatiefnemer	
48.	Communicatie van goede voorbeelden naar bevolking.	Druyts Gert		Initiatiefnemer	

Aankoop van energiezuinige toestellen

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
49.	Aankoop van energiezuinige elektrische apparaten voor gemeentelijke (kantoor)gebouwen;	Van de Voorde Kris		Initiatiefnemer	
50.	Aankoop van energiezuinige IT voor gemeentelijke gebouwen;	Van de Voorde Kris		Initiatiefnemer	
51.	Aankoop van energiezuinige feestverlichting (o.a. kerstverlichting op LED).	Van de Voorde Kris	DNB	Initiatiefnemer	2011

Organiseren van klimaatvriendelijke activiteiten

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
52.	Opmaak van actieplan om bij gemeentelijke evenementen en activiteiten aandacht te hebben voor klimaataspecten (mobiliteit, catering, ...)	Gabriels Nancy		Initiatiefnemer	
53.	Het aangeboden uitleenmateriaal, evenementencontainers en sanitair (cf. MJP AP4, actie 5) uitbreiden met klimaatvriendelijke items: - nagaan of uitleen van een mobiele fietsenstalling toegevoegd kan worden aan het aanbod, - energiemeters worden (via EANDIS) ter beschikking gesteld	Gabriels Nancy		Initiatiefnemer	

IV WONEN

1 Inleiding

De gemeente kiest voluit voor duurzaam bouwen, niet alleen voor haar eigen patrimonium. De gemeente wenst via sensibilisatie en het faciliteren van duurzaam (ver)bouwen de huishoudelijke gebouwen te verduurzamen.

Duurzaam bouwen is een manier van bouwen waarbij de milieu- en gezondheidseffecten over de volledige levensduur van het bouwproject tot een minimum worden beperkt.

Hierbij wordt uitgegaan van de volgende principes, met steeds het economisch optimum als norm:

- Bouwen over generaties heen. Niet alleen door duurzame materialen te gebruiken maar ook door comfortabele leefomgevingen te creëren waar mensen graag vertoeven.
- Efficiënt ruimtegebruik. Hoe dichter mensen bij elkaar wonen, hoe minder oppervlakte er bebouwd wordt, en hoe meer open ruimte behouden blijft.
- Een dichte bebouwing beperkt de verplaatsingsafstand en het vergemakkelijkt een efficiënte infrastructuur en openbaar vervoer.
- Rationeel energiegebruik. Zowel tijdens het bouwproces als tijdens de levensduur van de woning. Essentiële voorwaarden hiervoor zijn: compact en zuid georiënteerd bouwen, een luchtdichte afwerking, grondig isoleren, efficiënte verwarmingsinstallatie op hernieuwbare energie, ...
- Het gebruik van duurzame materialen met een zo laag mogelijke milieu-impact, waarbij de volledige levenscyclus in acht wordt genomen.
- Een goede waterhuishouding.
- ...

2 Actuele toestand

De sector wonen (dit omvat het energieverbruik voor verwarming en elektriciteit in particuliere woningen) had in 2011 een aandeel van 20,7 % op de totale CO₂-uitstoot in de gemeente.

In 2011 woonden 4.366 gezinnen in Rijkevorsel. De cijfer zal verder aangroeien tot 4.957 gezinnen in 2020 (bron: Studiedienst van de Vlaamse Regering (november 2011)).

Het besparingspotentieel in gebouwen is nog groot. Anno 2009 bestaat het woningbestand in Rijkevorsel uit 90 % eengezinswoningen en uit 10 % appartementen. Het woningbestand in de gemeente is relatief oud en vele woningen zijn nog niet voldoende geïsoleerd. In Rijkevorsel is 34 % van het woningbestand gebouwd na 1981. De helft van de woningen (50 %) stamt uit de periode 1946-1981, terwijl 16 % van de woningen reeds gebouwd werd voor 1945. De verdeling van het woningbestand naar ouderdom in Rijkevorsel is gelijkaardig aan die in het arrondissement Turnhout.

De gemeente doet nu al een aantal inspanningen in deze sector:

- Organiseren van infoavonden over diverse thema's van duurzaam bouwen (Energie Infotoer i.s.m. IOK);
- Stimuleren van energiebesparende maatregelen via het organiseren van samenaankopen (i.s.m. IOK en de provincie Antwerpen);
- Bekendmaken van het aanbod aan premies en belastingvoordelen voor energiebesparing verleend door de distributienetbeheerder EANDIS, de Vlaamse overheid, Federale overheid...;
- Promotie van het gratis Bouwadvies van Kamp C;
- Participeren aan het Kempens woonplatform voor 2de-lijnsondersteuning bij het vormgeven van het lokaal woonbeleid (sinds 2009), met belangrijke focus op duurzaam wonen en bouwen;
- Promoten van energiescans van de Energiesnoeiërs;
- Doelgroepenwerking OCMW's, o.a. rond energiearmoede;
- Samenwerking met Sociale huisvestingsmaatschappijen en sociaal verhuurkantoren;
- ...

De gemeente zal deze bestaande, succesvolle acties ook in de toekomst verderzetten.

3 Doelstelling

- minstens 20% reductie van de CO₂-uitstoot van woningen

4 Parameters

Om de inspanningen van de gemeente te visualiseren en evalueren, worden een aantal parameters jaarlijks opgevolgd:

- Totaal energieverbruik sector wonen

- Totale CO₂-uitstoot sector wonen
- Gemiddeld energieverbruik (per gezin)
- Aantal zonneboilers (per gezin)
- Aantal warmteboilers (per gezin)
- Energiearmoede: aantal ingeschakelde budgetmeters elektriciteit
- Energiearmoede: aantal ingeschakelde budgetmeters aardgas
- Energiearmoede: aantal afgesloten huishoudelijke toegangspunten elektriciteit (LAC-dossiers)
- Energiearmoede: aantal afgesloten huishoudelijke toegangspunten aardgas (LAC-dossiers)
- Gemiddeld kengetal van EPC voor bestaande residentiële gebouwen
- Gemiddeld E-peil van nieuwbouwwoning

5 Actieplan

5.1 Particuliere woningen

Particulieren stimuleren om particuliere woningen energiezuinig te maken door sensibilisatieacties

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
54.	Organisatie van samenaankopen (hernieuwbare energie, isolatie, energiezuinige toestellen, condensatieketels, groene energie, ...);	Gabriels Nancy	IOK, Provincie Antwerpen	Ondersteunen	Doorlopend
55.	Bekendmaken van het aanbod aan premies en belastingvoordelen voor energiebesparing (vb. isolatie) verleend door de distributienetbeheerder EANDIS, de Vlaamse overheid, Federale overheid...;	Gabriels Nancy	Eandis, Vlaamse Overheid	Initiatiefnemer	Doorlopend
56.	Organisatie van de jaarlijkse Energie Infotoer (Bijna energieneutraal bouwen en elektriciteit besparen, compact bouwen en andere woonvormen, vb. cohousing);	Gabriels Nancy	IOK	Ondersteunen	
57.	Onderzoeken van de opportuniteit van het ondersteunen (vb. via het organiseren van een samenaankoop) van de uitvoering van warmtescans van woningen;	Gabriels Nancy	IOK	Initiatiefnemer	
58.	Promoten van de goedkope energielening energieK;	Gabriels Nancy	IOK	Initiatiefnemer	
59.	Promoten van gratis duurzaam bouwadvies (te onderzoeken optie is vb. of het verlenen van bouwvergunning gelinkt kan worden aan deze dienstverlening);	Slegers Guy	Kamp C	Initiatiefnemer	
60.	Promoten van de bouwteams, eventueel in samenwerking met de buurgemeenten;	Druyts Gert	Dialogo, Provincie	Initiatiefnemer	
61.	Het wooninfoloket verder uitbreiden en bekendmaken; hiermee de nood invullen aan één centraal infopunt, waar alle info rond energiebesparing en premies beschikbaar is voor de bevolking	Mattheussen Terry	KWP	Initiatiefnemer	
62.	Promoten van de gratis energiescans voor de sociale doelgroep;	Van Ammel Dirk	OCMW, Eandis, Web	Initiatiefnemer	
63.	Organisatie van infomomenten voor architecten, projectontwikkelaars m.b.t. duurzaam bouwen en ontwikkelen.	Slegers Guy	Kamp C	Initiatiefnemer	
64.	Lokaal subsidiebeleid inzetten als sturend instrument: vb. voor dakisolatie, HR-beglazing, vooral maatregelen ondersteunen die renovatie van bestaande woningen stimuleren of inspelen op leegstand, eerder dan premies voor geoptimaliseerde nieuwbouw of hernieuwbare energie. (Opm.: deze suggestie kwam vanuit meerdere deelnemers van de workshop)	Slegers Guy		Initiatiefnemer	

Particulieren stimuleren om particuliere woningen energiezuinig te maken door investeringen

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
65.	Onderzoeken van de mogelijkheden van introductie van warmtenetten in wijken;	Slegers Guy	Eandis	Opvolgen	
66.	Zoeken naar mogelijke wijken voor en het effectief uitvoering van een wijkrenovatie in samenwerking met de sociale huisvestingsmaatschappij;	Slegers Guy	IOK, huisv. maatsch., Kamp C	Faciliteren	
67.	Zoeken naar mogelijke wijken voor en het effectief uitvoeren van een wijkrenovatie met privé-eigenaars;	Slegers Guy	IOK, Kamp C	Faciliteren	
68.	Uitvoeren van een gezamenlijke doorgedreven renovatie met eigenaars die hun woning tot een BEN woning willen renoveren.	Slegers Guy	IOK, Kamp C, Thomas More	Faciliteren	

Energiearmoede aanpakken

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
69.	Kansarmen proberen toe te leiden naar samenaankopen;	Van Ammel Dirk	OCMW, huisv. maatsch.	Initiatiefnemer	
70.	De V-test bekend maken bij kansarmen;	Van Ammel Dirk	OCMW, huisv. maatsch.	Initiatiefnemer	
71.	Kansarmen proberen toe te leiden naar energieK;	Van Ammel Dirk	IOK, OCMW, huisv. maatsch.	Initiatiefnemer	
72.	Sensibiliseren van de doelgroep via het OCMW, De Schakel ...;	Van Ammel Dirk	OCMW, Samenlevingsopbouw	Initiatiefnemer	
73.	Organiseren van een vorming voor de maatschappelijk werkers om energiearmoede op te sporen en aan te pakken;	Van Ammel Dirk	OCMW, Welzijnszorg Kempen	Initiatiefnemer	
74.	Verhuurders stimuleren om hun huis te verhuren via een sociaal verhuurkantoor;	Van Ammel Dirk	KWP	Initiatiefnemer	
75.	Samen met de sociale huisvestingsmaatschappijen sensibilisatieacties opzetten naar huurders.	Van Ammel Dirk	Huisv. maatsch.	Initiatiefnemer	

(Richtlijnen voor) duurzaam ruimtegebruik

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
76.	Implementatie van richtlijnen voor duurzaam ruimtegebruik (compacte bouwvormen, meervoudig ruimtegebruik, minimaliseren van de milieu-impact in alle fasen (ontwikkeling, bouw, wonen, afbraak));	Slegers Guy	IOK	Initiatiefnemer	
77.	Hanteren van richtlijnen voor energieprestaties van verkavelingen en gebouwen. De gemeente maakt een richtlijnenboek (protocol) of een RUP op zodat projectontwikkelaars nu al verplicht worden om duurzame wijken en BEN-woningen te realiseren;	Slegers Guy	IOK	Initiatiefnemer	
78.	Faciliteren van een cohousingproject.	Slegers Guy	IOK	Faciliteren	

5.2 Hernieuwbare energie

Stimuleren van investeringen in hernieuwbare energie voor en door particulieren

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
79.	Verlenen van gemeentelijke premies voor plaatsing van een zonneboiler, warmtepomp, pelletinstallatie (naast een premie voor plaatsing van een hemelwaterinstallatie en een aanvullende premie bij de verbeterings- en aanpassingspremie) (cf. MJP AP6, actie 12);	Gabriels Nancy		Initiatiefnemer	Doorlopend
80.	Organiseren van infoavonden over hernieuwbare energie toepassingen (vb. PV panelen, WKK, geothermie, zonneboilers, warmtepompen, pelletkachels);	Gabriels Nancy	IOK, provincie Antwerpen	Faciliteren	
81.	Onderzoeken en bekend maken van locaties voor proefproject geothermie;	Druyts Gert	VITO, IOK	Mee communiceren	
82.	Opmaken van warmtekaarten, inventarisatie mogelijkheden warmte in bepaald gebied (warmtenetten);	Druyts Gert	Eandis, IOK, provincie Antwerpen	Faciliteren	
83.	Voorbeeldprojecten rond hernieuwbare energie in de kijker zetten;	Gabriels Nancy	IOK	Mee communiceren	
84.	Onderzoeken van de mogelijkheid voor oprichting van een coöperatieve en effectieve oprichting i.f.v. een concreet project;			Faciliteren	
85.	Optimaliseren van houtwinning uit particuliere bossen volgens duurzaam bosbeheer.	Gabriels Nancy	IOK, Bosgroep Noorderkempen	Faciliteren	

V MOBILITEIT

1 Inleiding

Duurzame mobiliteit zoekt het evenwicht tussen bereikbaarheid, economie, leefmilieu en klimaat. Duurzame mobiliteit draagt naast de verminderde CO₂-uitstoot ook bij aan betere luchtkwaliteit (fijn stof, NO₂,...), verkeersveiligheid, minder geluidsoverlast, meer beschikbare open ruimte, verhoogde volksgezondheid en economische winst.

Als strategie wordt het STOP-principe toegepast. Hierbij wordt voorrang gegeven aan voetgangers (stappen), fietsers (trappen) en openbaar vervoer en wordt het autoverkeer (privé-vervoer) verminderd. Zowel woon-werkverkeer, vrijetijdsverkeer als logistiek verkeer zijn aandachtspunten.

2 Actuele toestand

In 2011 droeg verkeer bij tot 15 % van de totale gemeentelijke CO₂-uitstoot. Deze uitstoot wordt voornamelijk veroorzaakt door het gebruik van personenwagens.

De geografisch afgelegen ligging van Rijkevorsel, op een kruispunt van gewestwegen, zorgt voor een problematische verkeerssituatie, wat bovendien het hoge percentage aan zwaar vrachtverkeer in de gemeente verklaart. Het zorgt er ook voor dat lokale diensten verspreid liggen (vb. niet in één centrale winkelstraat) wat eveneens voor autovervoer zorgt. Bovendien gaat het aanbod aan openbaar vervoer eerder achteruit dan vooruit. Er is een mentaliteitswijziging nodig om meer duurzame verplaatsingen te bewerkstelligen.

Op vlak van parkeerbeleid zijn in Rijkevorsel blauwe zones aangeduid, maar er bestaat nergens betalend parkeren.

De gemeente doet nu al een aantal inspanningen in deze sector:

- Aanpak van zwarte punten in het verkeer;
- Deelname aan fietsevent De Schakel;
- Aanbrengen van fietssuggestiestroken;
- Onderhouden en nieuw aanleggen van fietspaden;
- Fietsknopennetwerk uitwerken;
- Organiseren van STRAP-dag op school;
- Organiseren van de actie Met Belgerinkel naar de Winkel;
- ...

De gemeente zal deze bestaande, succesvolle acties ook in de toekomst verderzetten.

3 Doelstelling

- 20% CO₂-reductie binnen sector mobiliteit

4 Parameters

Om de inspanningen van de gemeente te visualiseren en evalueren, worden een aantal parameters jaarlijks opgevolgd:

- Totaal energieverbruik sector mobiliteit
- Totale CO₂-uitstoot sector mobiliteit
- Aantal voertuigkilometers (per km openbare weg)
- Aantal kilometers personenwagens (per km openbare weg)
- Aantal kilometers zware vrachtwagens (per km openbare weg)
- Aantal kilometers personenwagens op niet-genummerde wegen
- Aantal kilometers zware vrachtwagens op niet-genummerde wegen
- Gereden buskilometers per gezin
- Aantal verkeersongevallen
- Aantal verkeersongevallen met fietsers

5 Actieplan

5.1 Particulier vervoer

Infrastructuur voor fietsers en voetgangers uitbreiden en gebruiksvriendelijker maken

Door degelijke, veilige en comfortabele fietsinfrastructuur en voetpaden te voorzien wordt het fietsgebruik aantrekkelijker voor bewoners en bezoekers, zeker voor korte verplaatsingen (uitbouw functioneel en recreatief fietsroute-netwerk, voorzien fietsenstallingen, bewegwijzering, fietsdoorsteken ('short-cuts')...).

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
86.	Veilige fietspaden aanleggen; - Heraanleg fietspad Hoge Heideweg/St. Jozef	Van de Voorde Kris	Provincie, dienst mobiliteit	Initiatiefnemer	
87.	Voorzien van onderhoud van fietspaden;	Van de Voorde Kris		Initiatiefnemer	
88.	Organiseren van winterdienst (strooidienst) (cf. MJP AP2, Actie 1): bijzondere aandacht gaat naar het ijs- en sneeuwvrij maken van fietspaden en veiligheid op de voetpaden;	Van de Voorde Kris		Initiatiefnemer	
89.	Voorzien bewaakte fietsenstallingen waar nodig (vb. ter hoogte van bushaltes en lokale economie);	Van de Voorde Kris		Initiatiefnemer	
90.	Selecteren en uitwerken van een functioneel en recreatief fiets- en wandelroutenetwerk. Missing links die verbinding maken met lokale en bovenlokale fietsnetwerken worden opgespoord en aangelegd;	Gabriels Nancy		Initiatiefnemer	In sneltoets mobiliteitsplan (2012)
91.	Herwaarden van Trage wegen (cf. MJP AP2, actie 2), met aandacht voor: - voetgangersdoorsteken en fietsdoorsteken die de 'doorwaadbaarheid' van kernen en woonwijken vergroot.	Gabriels Nancy	Trage wegen vzw, provincie (DNM), Reg. Landschappen	Initiatiefnemer	
92.	Opleggen van een minimum aantal fietsparkeerplaatsen via verordening woonkwaliteit;	Slegers Guy		Initiatiefnemer	2015
93.	Fietsdiefstalpreventie; vb. ter hoogte van fietsenstalling markt wordt camerabeveiliging geplaatst; politie blijft inzetten op het fietsen graveren;	Van Bergen Jos	Politie	Initiatiefnemer	2014: camera markt
94.	Realisatie van een fietsostrade langs het kanaal richting Brecht;	Gabriels Nancy	Provincie Antwerpen (initiatiefnemer)	Faciliteren	2012
95.	Garanderen van een vlotte toegankelijkheid van het publiek domein voor fietsers en voetgangers.	Van de Voorde Kris		Initiatiefnemer	

Stimuleren van duurzaam verplaatsingsgedrag door sensibilisatie

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
96.	De Burgemeester gaat op de fiets;	Gabriels Nancy	IOK	Faciliteren	
97.	Jaarlijkse deelname aan De Schakel;	Wilms Ria		Initiatiefnemer	
98.	Samenwerken met de cultuursector rond duurzame verplaatsing naar culturele activiteiten;	Druyts Gert		Initiatiefnemer	

99.	Promoten/faciliteren van duurzaam woon-schoolverkeer, vb.: - voorzien van gemachtigde opzichters ter ondersteuning van schoolgaande kinderen (cf. MJP AP2, actie 6) in functie van veiligheid van schoolgaande kinderen te voet of met de fiets; - preventiecampagne inzake veilig verkeer (cf. MJP AP2, actie 8): via de politie worden o.a. fietsexamens afgelegd bij schoolgaande jeugd, er wordt een verkeerspark uitgeleend,... - een scholenoverleg opstarten of het bestaande scholenoverleg gebruiken samen met de scholen in te zetten op duurzame woon-schoolverplaatsingen, - Ondersteunen van een (wekelijkse?) autoluwe schooldag bij de scholen; - Scholen op educatief vlak ondersteunen: strapdag, Sam de verkeerssling; - De hinder door auto's aan scholen beperken, evt. door inzet wijkagent en PWA; - Promoten van fietspools; - De provincie kan op een scholenoverleg het 10op10-project voor verkeersactieve basisscholen toelichten, scholen die deelnemen aan het project stimuleren duurzame verplaatsingen volgens het STOP-principe.	Gabriels Nancy	Mobiel 21, Octopusplan, politie, PWA, leerkrachten Provincie Antwerpen, dienst mobiliteit	Initiatiefnemer	
100.	De actie Met Belgerinkel naar winkel organiseren;	Gabriels Nancy	BBL	Initiatiefnemer	
101.	Het gebruik (elektrische) bakfietsen stimuleren (vb. een interview met een lokale gebruiker, door een 'probeer'-actie...);	Gabriels Nancy		Initiatiefnemer	
102.	Fietzers in de gemeente in de schijnwerpers plaatsen, vb. door interviews, fotosessies en publicaties via gemeentelijke kanalen.	Gabriels Nancy		Initiatiefnemer	

Aanmoedigen autodelen

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
103.	Onderzoeken van de mogelijkheid om een voertuig uit de gemeentelijke vloot ter beschikking te stellen voor autodelen.	Van de Voorde Kris	Autopia, Cambio	Initiatiefnemer	

Wegwerken van hinderpalen voor introductie van plug in hybride en batterij elektrische voertuigen

Door het uitbouwen van een netwerk van elektrische oplaadpunten, communicatie over oplaadpunten, aparte parkeerplaatsen, meewerken aan proefprojecten,... kunnen burgers en bedrijven overschakelen op elektrische voertuigen.

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
104.	Een (openbaar) aanbod voorzien aan laadinfrastructuur (vb. op basis van vraaggestuurde aanpak). Sinds 2014 staat aan de kerk een laadpunt voor twee voertuigen;	Van de Voorde Kris	Eandis, Natuurpunt	Initiatiefnemer	2014
105.	Voorzien van aparte parkeerplaatsen voor elektrische voertuigen;	Van de Voorde Kris		Initiatiefnemer	2014
106.	Communiceren over de resultaten van de proeftuin EVA EANDIS.	Van de Voorde Kris	Eandis	Mee communiceren	2012

Klimaatvriendelijk rijden stimuleren

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
108.	Organiseren van een actie rond bandenspanning, met een gratis meting;	Gabriels Nancy	Energiesnoeiers	Initiatiefnemer	

Kwalitatief aanbod en efficiëntie openbaar vervoer versterken

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
109.	Via derdebetalerssysteem stimuleren van de het gebruik van openbaar vervoer (cf. MJP AP2, actie 4);	Gabriels Nancy	De Lijn, NMBS	Initiatiefnemer	Doorlopend
110.	Stimuleren van het mobiliteitsbudget (via eigen communicatie, bij contacten met bedrijven...);	Gabriels Nancy	De Lijn, NMBS	Mee communiceren	
111.	Beplemen van een verbetering van aanbod, frequentie, doorstroming en comfort van het openbaar vervoer;	Gabriels Nancy	De Lijn, NMBS		
112.	Beplemen van uitbouw van snelle en hoogfrequente regionale openbaar vervoerlijnen.	Gabriels Nancy	De Lijn		

CO₂-uitstoot van particulier verlagen door bij planning rekening te houden met mobiliteit

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
113.	Strenge parkeernormen hanteren;	Van Bergen Jos		Initiatiefnemer	
114.	Bij inplanning van grotere projecten moet ook het mobiliteitsaspect in rekening gebracht worden, hetzij door een mobiliteitstoets, hetzij door een mobiliteitseffectenrapport. Er wordt uitgegaan van het STOP-principe;	Gabriels Nancy		Initiatiefnemer	
115.	Realiseren van wegencategorisering (in mobiliteitsplan);	Gabriels Nancy		Initiatiefnemer	2012
116.	Inrichten van één of meerdere zone 30 ter hoogte van schoolomgeving.	Gabriels Nancy		Initiatiefnemer	

5.2 Andere mobiliteitsmaatregelen**Ruimtelijk-orderingsbeleid dat uitgaat van nabijheid**

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
117.	Inplanting van attractiepolen nabij woonwijken en centra. Het STOP-principe toepassen bij locatie keuze van grote publiekstrekkingen (winkels, sporthal, lokale bedrijvenzone, ...).	Slegers Guy		Initiatiefnemer	

Uitbouw parkeerbeleid dat uit gaat van het STOP-principe

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
118.	Uitwerken parkeermanagement: oordeelkundige keuze/inplanting van lang- en kortparkings;	Van Bergen Jos		Initiatiefnemer	
119.	Afweging maken van het aantal en de locatie van fiets- en autoparkings, vb. bij verkavelingen clusters van parkings aanleggen, zodat auto op afstand van woning geparkeerd moet worden = stimulans tot gebruik van fiets	Slegers Guy		Initiatiefnemer	

Technische en planmatige ingrepen die het milieu en de veiligheid ten goede komen

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
120.	Realisatie ringweg: vanuit gemeentebestuur Rijkvorschel wordt bepleit een ringweg aan te leggen zodat zwaar vervoer uit het centrum geweerd kan worden.	Slegers Guy/Gabriels Nancy		Faciliteren	
121.	Congestie- en ongeval gevoelige punten wegwerken;	Slegers Guy	AWV	Faciliteren	
122.	Ruimtelijke planning en mobiliteitsplanning afstemmen.	Slegers Guy	IOK	Initiatiefnemer	
123.	Voorzien van minder hinder bij wegenwerken	Van Bergen Jos		Faciliteren	

Regelgeving en handhaving: integreren van STOP-principes in het aanvullend verkeersreglement

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
124.	Een strikte handhaving naar foutparkeren (cf. MJP AP2, actie 5) en snelheid hanteren;	Van Bergen Jos		Faciliteren	
125.	Invoeren van een trajectcontrole voor doorgaand vrachtverkeer.	Van Bergen Jos		Faciliteren	

5.3 Intergemeentelijke acties

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
126.	Organisatie van een regionale 'Kempen fietsdag'	Gabriels Nancy	IOK	Faciliteren	
127.	Deelnemen aan een gemeenteoverkoepelend overlegplatform rond mobiliteit in de Noorderkempen om ideeën uit te wisselen en om vb. te vermijden dat knelpunten niet gewoon verschoven worden naar buurgemeenten	Gabriels Nancy	Provincie Antwerpen IOK, gemeenten uit Noorderkempen	Deelnemen	
128.	Grensoverschrijdende koppeling fietsroutenetwerken realiseren	Gabriels Nancy	Provincie		
129.	Intergemeentelijk overlegplatform met De Lijn?	Gabriels Nancy	IOK	Faciliteren	

VI TERTIAIRE SECTOR EN INDUSTRIE

1 Inleiding

Tertiaire sector

De tertiaire sector is een zeer brede en diverse sector. Hierin zitten onder andere volgende deelsectoren vervat:

- Lokale handelaars
- Horeca
- Kantoorgebouwen
- Scholen
- ...

Naast de specifieke acties op vlak van de verbetering van de gebouwschil zijn er verschillende acties uit te voeren typisch voor een bepaalde deelsector:

- Duurzaam woon-werk of woon-school verkeer
- Promoten van met de fiets/te voet naar de winkel
- Verlagen van elektriciteitsfactuur door relighting
- ...

Industrie

Sectoren die niet onder het beleid van een gemeente vallen, moeten niet in rekening worden gebracht. Een voorbeeld zijn de EU ETS bedrijven. Deze bedrijven krijgen via een Europees emissiehandelssysteem emissierechten toegewezen. Via Europa worden deze emissierechten opgevolgd. In de Kempen gaat dit over 20 bedrijven. In de gemeente Rijkevorsel is een ETS-bedrijf gevestigd: Wienerberger - Rijkevorsel.

De Vlaamse Regering ontwikkelde in het verleden reeds een aantal instrumenten ter verbetering van het rationeel energiegebruik binnen de Vlaamse industrie: de artikelen 6.5.1-6.5.8 van het Energiebesluit (het vroegere besluit Energieplanning), de energieconsulenten voor bedrijven, het audit- en het benchmarkingconvenant, de ecologiepremie, groene waarborg, REG-premies, energiescan voor bedrijven, ...

Vanaf 1 januari 2015 kunnen bedrijven intekenen op de energiebeleidsovereenkomsten. De energiebeleidsovereenkomsten zijn de belangrijkste beleidsinstrumenten om de energie-efficiëntie van de energie-intensieve industrie te verbeteren in Vlaanderen, zonder de groeikansen ervan te ondermijnen. Deze energiebeleidsovereenkomsten zijn bedoeld voor bedrijven met een primair verbruik groter dan 0,1 PJ (zowel voor ETS- als niet-ETS-bedrijven).

De overeenkomsten lopen van 2015-2020. Door de overeenkomst te ondertekenen engageert het bedrijf zich o.a. om een energie-audit te laten uitvoeren en op basis hiervan een energieplan uit te werken, om jaarlijks verslag uit te brengen aan het Verificatiebureau, ... In ruil legt de Vlaamse overheid aan deze bedrijven geen bijkomende maatregelen op naar energie-efficiëntie of CO₂-reductie (bv. geen energie- of CO₂-taks betalen).

Voor bedrijven met primair verbruik < 0.1 PJ wordt geen overeenkomst in Vlaanderen opgezet. Voor deze bedrijven (industrie, KMO's, handelaars,...) zal de gemeente acties opzetten. Zij kunnen hen aanmoedigen om de engagementsverklaring van Kempen2020 te ondertekenen.

2 Actuele toestand

In 2011 stonden de tertiaire sector en industrie in Rijkevorsel in voor respectievelijk 8 % en 8,4 % van de CO₂-uitstoot in de gemeente.

Een groot gedeelte van het energieverbruik van de tertiaire sector is gerelateerd aan gebouwen: kantoren, handelszaken, horeca, scholen, ... Het gebouwenbestand in de gemeente is relatief oud en vele kantoren zijn nog niet voldoende geïsoleerd. Het besparingspotentieel in gebouwen is nog groot.

Het meeste woon-werk/school verkeer wordt afgelegd met de auto. Hiervoor zijn tal van alternatieven aan te bieden. Inzetten op duurzame mobiliteit in deze sector resulteert niet alleen in een CO₂-reductie, maar zorgt bovendien voor een leefbaarder (handels)centrum.

De gemeente doet nu al een aantal inspanningen in deze sector:

- Deelname basisscholen aan campagne Klimatscholen (doorlopend sinds 2008)
- Energiescans
- Eandis
- Bouwadvies Kamp C
- Ontwikkelen van duurzame bedrijventerreinen;
- Hanteren van duurzame inrichtingsprincipes in bestaande bedrijventerreinen;
- Organiseren van netwerkmomenten voor bedrijfsleiders;
- Promoten bedrijventerreinmanagement;
- Verbeteren van bereikbaarheid van bedrijventerreinen (uniforme bewegwijzering);
- ...

De gemeente zal deze bestaande, succesvolle acties ook in de toekomst verderzetten.

3 Doelstelling

- minstens 20% reductie van de CO₂-uitstoot van tertiaire gebouwen
- minstens 20% CO₂-reductie binnen sector industrie

4 Parameters

Om de inspanningen van de gemeente te visualiseren en evalueren, worden een aantal parameters jaarlijks opgevolgd:

- Totaal energieverbruik tertiaire sector
- Totale CO₂-uitstoot tertiaire sector
- Totaal energieverbruik sector industrie
- Totale CO₂-uitstoot sector industrie

5 Actieplan

5.1 Tertiaire (niet gemeentelijke) en industriële gebouwen

Lokale handelaars, verenigingen en scholen stimuleren om te kiezen voor energiebesparing en –efficiëntie via sensibilisatieacties

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
130.	Via structureel overleg met de sector het gemeentelijk engagement Kempen2020 en informatie over besparingsmogelijkheden en subsidies bekend maken, vb.: - Mogelijkheden van elektriciteitsbesparing door relighting (= energiezuinige verlichting plaatsen) - Promotie zelfscan energie voor KMO's (Agentschap Ondernemen); - Aanpak om eventuele lichthinder te beperken (reclame- en parkingverlichting) - Aanpak open deuren bij handelaar tijdens winter...	Druyts Gert / Romeijer Ruth	UNIZO, Ag. Ondernemen	Mee communiceren	
131.	Acties van partners rond verlaging elektriciteitsverbruik bekend maken bij lokale handelaars;	Druyts Gert / Romeijer Ruth	Ag. Ondernemen, VOKA, UNIZO	Mee communiceren	
132.	Stimuleren van energiezuinige bouw en renovatie in kantoren (na-isoleren, hoogrendementsglas, passiefrenovatie...) via het organiseren van infoavonden en door te verwijzen naar partners;	Druyts Gert / Romeijer Ruth	Ag. Ondernemen	Mee communiceren	
133.	Scholen energiezuiniger maken, vb. door scholen aan te moedigen om deel te nemen aan actie Klimatscholen;	Gabriels Nancy	IOK	Mee communiceren	

Bedrijven en ondernemers stimuleren om te kiezen voor duurzame bedrijfsvoeren en energiebesparing via sensibilisatieacties

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
134.	Opmaak energiecharter voor bedrijven en oproep naar bedrijven om dit te ondertekenen;	IOK	IOK BTM, VOKA, UNIZO	Mee communiceren	
135.	Communicatie rond besparingsmogelijkheden, subsidies en andere vormen van ondersteuning voor energiezuinige industriegebouwen: - Promotie zelfscan energie voor KMO's (Ag. Ondernemen); - Promotie gratis energiescan door deskundige voor KMO's (Ag. Ondernemen);	Druyts Gert / Romeijer Ruth	IOK BTM, VOKA, UNIZO	Mee communiceren	
136.	Bedrijven stimuleren om energiebesparende maatregelen met korte terugverdientijden uit te voeren;	Druyts Gert / Romeijer Ruth	IOK, BTM, VOKA, UNIZO	Mee communiceren	
137.	Communicatie over best-practice voorbeelden van energiezuinige bedrijfsvoering (productieprocessen);	Druyts Gert / Romeijer Ruth	IOK, BTM, VOKA, UNIZO	Mee communiceren	

5.2 Hernieuwbare energie

Sensibilisatie rond hernieuwbare energie naar handelaars, verenigingen en bedrijven

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
138.	Organisatie infoavonden rond de plaatsing van zonnepanelen, WKK...;	Druyts Gert / Romeijer Ruth	IOK BTM	Mee communiceren	
139.	Bedrijven stimuleren om 100% groene stroom aan te kopen, o.a. via het ondersteunen van organisatie samenaankoop groene stroom voor bedrijven;	Druyts Gert / Romeijer Ruth	IOK BTM, VOKA, UNIZO, POM Antwerpen	Mee communiceren	
140.	Bekendmaking van geothermie;	Druyts Gert / Romeijer Ruth	VITO, IOK	Mee communiceren	
141.	Stimuleren van bedrijven om dakoppervlakte nuttig aan te wenden voor zonnepanelen of groendaken (afkoeling).	Druyts Gert / Romeijer Ruth	IOK	Mee communiceren	
142.	Voorbeeldprojecten HE in de kijker zetten.	Druyts Gert / Romeijer Ruth	IOK	Initiatiefnemer	

Onderzoek naar en investeringen in hernieuwbare energie

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
143.	Faciliteren proefproject geothermie (o.a. onderzoek naar interessante locaties);	Druyts Gert	VITO, IOK, VOKA	Faciliteren	
144.	Opmaken warmtekaarten, inventarisatie mogelijkheden warmte in bepaald gebied (warmtenetten);	Druyts Gert	DNB, IOK, Provincie Antwerpen	Faciliteren	

5.3 Klimaatvriendelijk rijden

Stimuleren van duurzaam vervoer door sensibilisatie

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
145.	Promoten van het Pendelfonds en de mogelijkheid om via die weg met financiële steun inspanningen op vlak van het verduurzamen van woon-werkverkeer te realiseren;	Gabriels Nancy	BTM, Provincie Antwerpen, VOKA	Faciliteren	
146.	Bekend maken van ondersteuningsmogelijkheden via het provinciaal mobiliteitspunt	Gabriels Nancy	Prov. mobiliteitspunt	Faciliteren	
147.	Promotie autoluw woon-werk verkeer;	Gabriels Nancy		Faciliteren	
148.	Verspreiding resultaten en promoten toepassing studieproject PIEK2 (http://www.flanderslogistics.be/piek2/), vb. i.s.m. Lidl	Gabriels Nancy	Lidl	Faciliteren	2014
149.	Promotie bundelen van goederenstromen: in een centraal depot worden de goederen geleverd en met elektrische lichte vracht of cargobike worden de goederen afgeleverd;	Gabriels Nancy	LITC, VIM, VIL	Faciliteren	

VII LANDBOUW

1 Inleiding

Ook de landbouwsector is verantwoordelijk voor broeikasgasemissies. In deze sector zijn er CO₂-emissies door het energieverbruik nodig voor de landbouwactiviteiten, maar daarnaast zijn er ook emissies van andere broeikasgassen zoals CH₄ en N₂O. Deze gassen worden uitgestoten door de vertering van de veestapel, de mestopslag en de bodem.

Binnen het Burgemeestersconvenant is het niet verplicht de niet-energiegebonden uitstoot van broeikasgassen van deze sector mee te nemen.

2 Actuele toestand

De landbouwsector was in 2011 verantwoordelijk voor 46,3 % van de CO₂-uitstoot in Rijkervorsel.

Voor landbouwbedrijven is de energiekost vaak een grote kost. De opportuniteiten voor emissiereductie moeten daarom gezocht worden in duurzame energieproductie. Voor de landbouw zijn WKK's en warmtepompen kostenefficiënte maatregelen, die op termijn een winstgevende maatregel zijn door het verlagen van de energiekost.

Volgens de nulmeting (referentiejaar 2011) zijn er in Rijkervorsel 8 WKK-installaties aanwezig op basis van een interne verbrandingsmotor, waarvan 7 aangedreven op aardgas en een op basis van biogas. Die laatste installatie op biogas heeft daardoor een CO₂-neutrale werking. De 8 WKK-installaties hebben samen een geraamde elektriciteitsproductie van 92.927 MWh en warmteproductie van 132.753 MWh. De geproduceerde warmte wordt (grotendeels) gebruikt voor serreteelt in Rijkervorsel, de geproduceerde elektriciteit wordt grotendeels op het elektriciteitsnetwerk geplaatst. De aanwezigheid van deze 8 WKK-installaties zorgt ervoor dat het aandeel energieverbruik van de landbouwsector in Rijkervorsel opvallend groot is, nl. 44 % op het totale energieverbruik in de gemeente.

De gemeente heeft geen landbouwraad.

3 Doelstelling

- De CO₂-uitstoot in de sector landbouw met 20% verlagen

4 Parameters

Om de inspanningen van de gemeente te visualiseren en evalueren, worden een aantal parameters jaarlijks opgevolgd:

- Totaal energieverbruik sector landbouw
- Totale CO₂-uitstoot sector landbouw

5 Actieplan

Energieverbruik verminderen

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
150.	Promoten van de brochure 'Landbouw, watt brengt het op?'	Druyts Gert	Vlaamse overheid, Boerenbond	Faciliteren	
151.	Verminderen van het brandstofverbruik van machines en tractoren;	Druyts Gert	Hooibeeekhoeve	Faciliteren	
152.	Uitvoeren energiescans in landbouwbedrijven;	Druyts Gert	Boerenbond	Faciliteren	
153.	Warmteverlies opsporen door uitvoering van thermische scans;	Druyts Gert	Boerenbond	Faciliteren	
154.	Uitwerken van een collectief warmteverbruik op landbouwbedrijven;	Druyts Gert	Boerenbond	Faciliteren	
155.	Relighting uitvoeren in landbouwbedrijven	Druyts Gert	Boerenbond	Faciliteren	
156.	Haalbaarheid van halfgesloten kassen in de glastuinbouw onderzoeken;	Druyts Gert	Boerenbond	Faciliteren	
157.	Opvolgen van onderzoek van RMO's Milcobel (melkopaalvrachtwagens laten rijden uit biogas van bv. pocketvergisters);	Druyts Gert	Boerenbond	Faciliteren	
158.	Via een lerend netwerk voor energiebesparing en hernieuwbare energie wordt, samen met de buurgemeenten, kennis en ervaring naar de regio gehaald en wordt getracht sprekende voorbeelden uit te werken.	Druyts Gert	IOK, Boerenbond, buurgemeenten	Participeren en mee uitwerken	

Hernieuwbare energie

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
159.	PV-panelen plaatsen op landbouwbedrijven	Druyts Gert	Boerenbond	Faciliteren	
160.	Onderzoek naar mogelijke oprichting van coöperatieven of leasingformules zodat meer PV-panelen geplaatst kunnen worden op landbouwbedrijven (meer dan eigen verbruik);	Druyts Gert	Boerenbond	Faciliteren	
161.	Geothermische energie (laag en hoogwaardig) gebruiken in glastuinbouw;	Druyts Gert	Boerenbond, Dynak	Faciliteren	
162.	Installatie van warmtepompen op landbouwbedrijven promoten;	Druyts Gert	Boerenbond	Faciliteren	
163.	Promoten van pocketvergisters op landbouwbedrijven.	Druyts Gert	Boerenbond	Faciliteren	

Inzet van streekproducten

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partner	Rol van de gemeente	Timing
164.	Promoten van streekproducten, o.a. via voedselteam;	Druyts Gert	Boerenbond, Rurant, Voedselteam	Initiatiefnemer	Doorlopend
165.	Gebruik van streekproducten voor gemeentelijke activiteiten.	Druyts Gert	Boerenbond, Rurant	Initiatiefnemer	Doorlopend

VIII PARTICIPATIE

1 Inleiding

Onder dit thema komen acties die mogelijk al aan bod zijn gekomen bij de inhoudelijke thema's. Hier wordt een globaal overzicht gegeven van de wijze waarop burgers en belanghebbenden betrokken worden.

Om de doelstelling van het Burgemeestersconvenant te behalen, hebben we meer nodig dan enkel technologische oplossingen. Bepaalde gewoonten en technologieën zijn diep ingebed in maatschappelijke structuren. De visie en strategie van het gemeentelijk energie- en klimaatbeleid moet bijgevolg gedragen worden door de maatschappij als zodanig en moet ook voldoen aan het verwachtingspatroon van de maatschappelijke actoren. Participatie in de ruimste zin is hiervoor essentieel. De gemeente zal hier actief rond werken.

De 4E-strategie ('exemplify, enable, engage, encourage') wordt als strategie gehanteerd om als overheid een succesvolle promotie in functie van gedragsverandering richting meer duurzame levensstijl te kunnen realiseren:

- 'Enable': het vergemakkelijken

Door barrières weg te nemen, informatie aan te reiken, faciliteiten en volwaardige alternatieven te voorzien, vaardigheden aan te leren, te trainen en aan te bieden. Hiermee begint alles: het heeft geen zin de bevolking te vragen om te veranderen als ze niet weet hoe, of, als ze weet hoe, dat wat nodig is niet beschikbaar is.

- 'Exemplify': de overheid neemt de leiding

Door naar goede voorbeelden te zoeken en die toe te passen binnen de eigen werking en in de aandacht te brengen van de bevolking; door consequente vertaling van de doelstelling naar het eigen dagelijks beleid (zowel op vlak van besluitvorming als uitvoering)

- 'Engage': realiseer betrokkenheid bij de doelgroepen

Informatie en korte, eenmalige campagnes leiden niet tot blijvende gedragswijziging. Het moet steeds een onderdeel zijn van een breder initiatief met burgerbetrokkenheid en -actie, samenwerking en overleg, persoonlijke contacten en enthousiasme, media campagnes/opiniemakers, netwerken

- 'Encourage': geef de juiste signalen

De overheid beschikt over verschillende instrumenten om gedragswijziging te stimuleren (of op te leggen): prijssignalen (premies, taxen), beloningen, erkenning en sociale druk, reglementering, geldboetes, straffen en handhaving

Alleen door op elk van de 4 E's in te zetten kan structurele gedragswijziging bereikt worden.

2 Actuele toestand

De gemeente betreft nu al verschillende stakeholders in haar beleid:

- milieuraad;
- onderwijssector;
- werkgevers en werknemers;
- bouwers en verbouwers;
- ondernemers;
- landbouwers;
- verenigingen (sport, jeugd, natuur,...);
- ...

De gemeente zal deze bestaande, succesvolle samenwerkingen ook in de toekomst verderzetten.

De gemeente communiceert op dit moment via verschillende gemeentelijke media: gemeentelijk infoblad, digitale nieuwsbrief, website, sociale media en elektronische infoborden. De aanpak en communicatie wordt aangepast aan de doelgroep en het thema.

3 Doelstelling

- Zorgen voor een zo breed mogelijk draagvlak voor het gemeentelijk energie- en klimaatbeleid;
- Een zo groot mogelijk publiek binnen de verschillende doelgroepen trachten te bereiken;
- (actieve) betrokkenheid bij de verschillende doelgroepen aanwakkeren.

4 Actieplan

Voor acties waarin de gemeente een voorbeeldrol opneemt wordt verwezen naar hoofdstuk III. Instrumenten die het gemeentebestuur inzet om rationeel energiegebruik bij de doelgroepen mogelijk te maken en te belonen of te sturen, werden opgenomen in voorgaande thematische actietabellen.

Regionale participatie

Opbouwen van brede, regionale participatie aan Kempen2020, waarbij maximale, actieve betrokkenheid van stakeholders wordt beoogd via samenwerking en partnerschap.

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partners	Rol van de gemeente	Timing
166.	Lanceren, bekendmaken en up-to-date houden van een regionale projectwebsite www.kempen2020.be ;	Gabriels Nancy	IOK en hoofdparters streekproject	Mee communiceren	Vanaf 2014
167.	Ideeënbus lanceren op www.kempen2020.be en bekendmaken via gemeentelijke kanalen;	Gabriels Nancy	IOK	Mee communiceren	
168.	Engagementsverklaring voor bedrijven/organisaties: een actieve betrokkenheid van regionale stakeholders realiseren door het lanceren en promoten van een engagementsverklaring Kempen2020 en publieke bekendmaking ervan via www.kempen2020.be ;	Gabriels Nancy	IOK, gemeentebesturen, DNB's, provincie Antwerpen, VITO	Mee communiceren	Vanaf 2014
169.	Leaflet over streekproject verspreiden onder potentiële stakeholders;	Gabriels Nancy	IOK	Mee communiceren	
170.	Organisatie van een jaarlijks regio-event voor partners en potentiële stakeholders rond het streekproject Kempen2020.	Gabriels Nancy	IOK	Faciliteren	21 maart 2014, daarna jaarlijks

Interne participatie

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partners	Rol van de gemeente	Timing
171.	Tweejaarlijkse workshop rond lokaal energie- en klimaatbeleid;	IOK	IOK, LNE en VITO, DNB	Participeren vanuit verschillende diensten	
172.	Gemeentebestuur neemt de leiding door goede voorbeelden te zoeken en die toe te passen binnen de eigen werking en in de aandacht te brengen van de bevolking; door consequente vertaling van de doelstelling naar het eigen dagelijks beleid (zowel op vlak van besluitvorming als uitvoering);	Gabriels Nancy		Initiatiefnemer	
173.	Communicatie (via gemeentelijke kanalen en www.kempen2020.be) van goede voorbeelden in de gemeente (vb. energiebesparing als gevolg van een renovatieproject wordt opgevolgd en gecommuniceerd).	Gabriels Nancy		Initiatiefnemer	

Externe participatie

Nr.	Acties	Verantwoordelijke	Partners	Rol van de gemeente	Timing
174.	De gemeente optimaliseert de communicatie naar de verschillende doelgroepen, vb. door een vaste rubriek in het gemeentelijk infoblad, ...;	Gabriels Nancy	IOK	Initiatiefnemer	
175.	Betrekken van stakeholders bij gemeentelijk beleid De gemeente betreft de milieuraad en ander stakeholders, de milieuraad wordt gevraagd in het bijzonder oog te hebben voor kansen op vlak van CO ₂ -reductie in haar adviesverlening aan gemeentebestuur;	Gabriels Nancy		Initiatiefnemer	
176.	Promoten van nieuwe (bottom-up) initiatieven De gemeente faciliteert en promoot nieuwe initiatieven die vanuit burgers of verenigingen ontstaan (bv. repaircafés, ...);	Gabriels Nancy		Initiatiefnemer	
177.	Maatschappelijke betrokkenheid versterken via de organisatie van een unieke gespreksronde (klimaatcafés, eventueel binnen kader van open milieuraad) per sector rond het thema klimaat. De gemeente gaat hiervoor actief op zoek naar partners;	Gabriels Nancy	IOK	Initiatiefnemer	
178.	Sensibiliserende, lokale energietool lanceren, waarmee ieder gezin haar energieverbruik kan positioneren t.o.v. alle andere gezinnen in de gemeente.	Gabriels Nancy	DBN, IOK, gemeenten	Mee communiceren	

IX LIJST AFKORTINGEN

AWV

Agentschap Wegen en Verkeer

BBL

Bond Beter Leefmilieu

BEN

Bijna Energie Neutraal

BTM

Bedrijventerreinmanagement

CH₄

Methaan

CO₂

Koolstofdioxide

DNB

Distributienetbeheerder

DYNAK

Dynamisch Actieplan Kempen

energieK

Goedkope energielening Kempen

EPC

Energie Prestatiecertificaat

ETS

Emissions trading system

EU

Europese Unie

HE-project

Hernieuwbaar energieproject

IOK

Intercommunale Ontwikkelingsmaatschappij voor de Kempen

KMO

kleine of middelgrote onderneming

KWP

Kempens Woonplatform

LAC

Lokale Adviescommissie

LiTC

Logistiek Innovatie Trainingscentrum

MJP

Gemeentelijk Meerjarenplan (2014-2019)

N₂O

Lachgas

OV

Openbaar vervoer

OVAM

Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij

PJ

Pico Joule

POM

Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij

PV-panelen

Fotovoltaïsche zonnepanelen

REG

Rationeel Energiegebruik

RESOC

Regionaal Sociaaleconomisch Overlegcomité

RMO

Rijdende melk ontvangst

RURANT

Platform voor rurale ontwikkeling in de provincie Antwerpen

STOP

Stappen, Trappen, Openbaar en collectief vervoer, Personenwagen

STRAP

Stappen en trappen

SVK

Sociaal verhuurkantoor

UNIZO

Unie van Zelfstandige Ondernemers

VIL

Vlaams Instituut voor de Logistiek

VIM

Vlaams Instituut voor Mobiliteit

VITO

Vlaamse Instelling Voor Technologisch Onderzoek

VOKA

Vlaams netwerk van ondernemingen

V-test

Vergelijkende test voor elektriciteit en aardgas

WKK

Warmtekrachtkoppeling